

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ Ing. D. G.**, bývajúceho v T., **2/ J. K.**, bývajúceho v Z., **3/ J. G.**, bývajúceho v T., všetci zastúpení JUDr. Valériou Vassovou, advokátkou v Trebišove, Pribinova ul. č. 2246/2, proti odporcom **1/ Vojenský útvar 1103 Trebišov**, **2/ Ministerstvo obrany Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Kutuzovova 8, **o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru**, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp.zn. 6 C 41/2007, o dovolaní navrhovateľov 1/, 2/ a 3/ proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 23. mája 2011, sp.zn. 6 Co 258/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 23. mája 2011, sp.zn. 6 Co 258/2010 v časti, v ktorej zrušil rozsudok a konanie voči odporcovi 2/ zastavil, ako aj vo výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec mu v tejto časti vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trebišov rozsudkom z 9. januára 2008, č.k. 6 C 41/2007- 216 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru navrhovateľov 1/, 2/ a 3/ dané odporcom 1/ zo dňa 16. januára 2007 je neplatné. Návrh navrhovateľov voči odporcovi 1/ zamietol. Odporcovi 2/ uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľom na trovách konania 22 260 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Dospel k záveru, že stupeň intenzity porušenia pracovnej disciplíny u navrhovateľov nedosahuje hranicu zvlášť hrubého porušenia pracovnej disciplíny, ktorý by bol dôvodom pre použitie výnimočného spôsobu skončenia pracovného pomeru okamžitým zrušením. Nestotožnil sa s dôvodmi zástupcu odporcov, a to v tom smere, že pokiaľ sa týka odporcu 1/, mal súd konanie voči nemu zastaviť a pokiaľ ide o odporcu 2/, voči nemu nebol návrh uplatnený včas. Poukázal na to, že navrhovatelia podali návrh na súd voči odporcovi 1/ dňa 6. marca 2007 a následne žiadali rozšíriť okruh účastníkov na strane odporcu, a to Ministerstvo obrany Slovenskej republiky v Bratislave. Súd prvého stupňa uznesením zo dňa 27. júla 2007 č.k. 6 C 41/2007-59 pripustil do konania ďalšieho účastníka

na strane odporcu, a to Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzovova 8, Bratislava. Výpoveďami štatutárneho zástupcu odporcu mal preukázané, že odporca 1/ bol písomne splnomocnený zastupovať odporcu 2/ v pracovnoprávných veciach v plnom rozsahu. Okrem toho odporca 1/ uzatvoril pracovnú zmluvu s navrhovateľmi, dohody, ako aj skončenie pracovného pomeru. Odporca 1/ ako splnomocnený zástupca konal za odporcu 2/, preto podaný návrh navrhovateľov na súd tento pokladal za návrh podaný včas voči obom odporcom. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie Ministerstva obrany Slovenskej republiky rozsudkom z 29. júna 2009 sp.zn. 6 Co 101/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru vo vyhovujúcom výroku zamietol. Zrušil rozsudok v zamietavom výroku vo vzťahu k odporcovi 1/ a konanie voči odporcovi 1/ zastavil. Navrhovateľov 1/ až 3/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi 2/ náhradu trov konania vo výške 261,21 € (7 869,20 Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania vo vzťahu navrhovateľov 1/ až 3/ a odporcu 1/ rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania je neplatnosť skončenia pracovného pomeru navrhovateľov u označených odporcov, ku ktorému došlo v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce pre porušenie pracovnej disciplíny, ktorej sa navrhovatelia dopustili 15. januára 2007. Konštatoval procesné pochybenie súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o spôsobilosť byť účastníkom konania označeného odporcu 1/ - Vojenský útvar 1103 Trebišov. Poukázal na tú skutočnosť, že navrhovatelia za odporcu označili pri podávaní návrhu Vojenský útvar 1103 Trebišov, ktorý nemôže mať spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže nemá právnu subjektivitu, teda nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti v zmysle § 19 O.s.p. Táto skutočnosť je zrejماً zo znenia zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 3/1993 Z.z. o zriadení Armády Slovenskej republiky v znení zmien a doplnkov. V zmysle § 2 ods. 4 zákona č. 3/1993 Z.z. pri zabezpečovaní úloh armády koná za armádu vo vymedzenom rozsahu služobný orgán určený hlavným veliteľom ozbrojených síl a ministrom obrany Slovenskej republiky (ďalej len minister). V konaní pred súdmi armádu zastupuje ministerstvo obrany. Preto, pokiaľ navrhovatelia označili pri podávaní návrhu ako odporcu Vojenský útvar 1103 Trebišov, ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, odvolací súd v súlade s ustanovením § 104 ods. 1 O.s.p. s poukazom na ustanovenie § 19 O.s.p. konanie voči nemu zastavil. Mal za to, že takto označený odporca pre nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania nemôže v konaní vystupovať a ide o neodstrániteľný

nedostatok podmienky konania, preto v zamietavom výroku vo vzťahu k Vojenskému útvaru 1103 Trebišov zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie voči nemu zastavil. Vychádzajúc zo skutočností, že pôvodne označený odporca, teda vojenský útvar nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, a teda ho nemožno v konaní ani nahradiť iným účastníkom, ako to chcel v tomto prípade urobiť súd prvého stupňa, keď pripustil vstup Ministerstva obrany Slovenskej republiky ako odporcu 2/, odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti a návrh voči odporcovi 2/ zamietol. V danom prípade navrhovatelia uplatnili svoj nárok z tvrdeného neplatného skončenia pracovného pomeru na súde 6. marca 2007 návrhom voči Vojenskému útvaru 1103 Trebišov. Pokiaľ navrhovatelia rozšírili návrh aj voči Ministerstvu obrany SR, Kutuzovova 8, Bratislava dňa 14. júna 2007, ktorý je zamestnávateľom navrhovateľov, vychádzajúc z ustanovenia § 77 Zákonníka práce za použitia ustanovenia § 36 Zákonníka práce, odvolací súd zamietol návrh navrhovateľov o vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, pretože voči odporcovi 2/ bol tento uplatnený až po uplynutí dvojmesačnej lehoty stanovenej v § 77 Zákonníka práce. Po takto zistených skutočnostiach odvolací súd konštatoval, že súd prvého stupňa síce správne aplikoval Zákonník práce, ale jeho ustanovenia, pokiaľ ide o skončenie pracovného pomeru navrhovateľov nesprávne aplikoval a preto konštatoval, že je tu daný odvolací dôvod namietaný odporcom 2/ a jeho odvolaniu vyhovel. Skutočnosťou, či došlo k porušeniu pracovnej disciplíny sa už nezaoberal. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 224 ods. 1 O.s.p. za použitia § 142 ods. 1 O.s.p. Vo vzťahu k odporcovi 1/ v súlade s ustanovením § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, keďže konanie bolo voči nemu zastavené.

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol prvostupňový rozsudok zmenený tak, že návrh navrhovateľov o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zamietal, podali navrhovatelia dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 22. septembra 2010 sp.zn. 5 Cdo 291/2009 rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. júna 2009 sp.zn. 6 Co 101/2008 zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu, rozsudok odvolacieho súdu bol zrušený z dôvodu vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcej v tom, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v rozpore s právnymi predpismi (§ 213 ods. 2 O.s.p.) a účastníkom konania (navrhovateľom) znemožnil uplatniť procesné práva priznané im právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov.

V ďalšom konaní Krajský súd v Košiciach uznesením z 23. mája 2011 sp.zn. 6 Co 258/2010 zrušil rozsudok okresného súdu a konanie zastavil. Navrhovateľom 1/ až 3/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť odporcovi 2/ trovy konania vo výške 261,21 € do 15 dní od právoplatnosti uznesenia. V dôvodoch rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v danom prípade navrhovatelia označili v návrhu na začatie konania ako odporcu Vojenský útvar 1103 Trebišov, ktorý však nemá spôsobilosť byť účastníkom konania, pretože nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti. V zmysle zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky samotné ozbrojené sily SR, ani jednotlivé vojenské útvary, nie sú právnickými osobami, lebo to neustanovuje tento, ani iný zákon. Vojenský útvar 1103 Trebišov nie je právnickou osobou, nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, a teda ani spôsobilosť byť účastníkom konania, ktorý nedostatok je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania v zmysle § 104 ods. 1 O.s.p., kedy súd musí konanie bez ďalšieho zastaviť. Neprichádza do úvahy ani pristúpenie ďalšieho účastníka na strane odporcu do konania v zmysle § 92 ods. 1 O.s.p., pretože nie je splnený predpoklad, že odporca, ku ktorému má vstúpiť niekto iný, má spôsobilosť byť účastníkom konania v čase jeho začatia. Konštatoval, že súd prvého stupňa pochybil, ak konal s Vojenským útvarom 1103 Trebišov, ktorý nemá spôsobilosť byť účastníkom konania a ak pripustil pristúpenie ďalšieho účastníka na jeho strane. Konštatoval, že súd prvého stupňa teda konal jednak s niekým, kto nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (Vojenský útvar 1103 Trebišov) a zároveň konal s niekým, kto nie je účastníkom konania (Ministerstvo obrany Slovenskej republiky), pretože sa ním nemohol stať pristúpením k účastníkovi bez právnej subjektivity. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 146 ods. 2 prvej vety O.s.p. Zastavenie konania procesne zavinili navrhovatelia tým, že podali návrh proti neexistujúcemu účastníkovi (bez právnej subjektivity), v dôsledku čoho muselo byť konanie zastavené. Takto im vznikla povinnosť nahradiť odporcovi 2/ trovy konania.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie navrhovatelia 1/ až 3/. Prípustnosť dovolania odôvodnili s poukazom na § 236 ods. 1 O.s.p., § 237 písm. b/, c/ a f/ O.s.p., § 238 ods. 2 O.s.p. Okrem uvedených dôvodov dovolanie odôvodnili aj dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Uviedli, že Vojenský útvar 1103 Trebišov (odporca 1/) mal práva a povinnosti vystupovať vo vzťahu k navrhovateľom 1/ až 3/ v pracovno-právnych vzťahoch a tým, že v priebehu konania označili odporcu 2/ ako účastníka konania, išlo len o nesprávne označeného účastníka konania. Ako civilní zamestnanci odporcu 1/ v zákonnej lehote podali proti odporcovi 1/ návrh na určenie

neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru. Odporca 1/ konal v rámci poverenia odporcu 2/ a vystupoval svojim menom v pracovno-právnych vzťahoch v plnom rozsahu. Bol oprávnený uzatvárať, meniť a aj skončiť pracovný pomer. Tak odporca 1/ učinil voči navrhovateľom úkon okamžitého skončenia pracovného pomeru v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ Zákonníka práce z dôvodu hrubého porušenia pracovnej disciplíny navrhovateľmi v nočnej službe dňa 15. januára 2007 o 2,40 hod. Mali za to, že v posudzovanej veci nešlo o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nebolo možné odstrániť. K odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť tým, že odvolací súd, keďže dospel k záveru, že Vojenský útvar 1103 Trebišov nie je právnickou osobou, nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, a teda ani spôsobilosť byť účastníkom konania, ktorý nedostatok je neodstrániteľným nedostatkom, rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Odvolaciemu súdu vytýkali, že sa nezaoberal hmotnoprávnou stránkou veci a svoje rozhodnutie založil na procesnej stránke napriek tomu, že odporca 2/ v zákonnej lehote nepodal odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa (viď uznesenie Okresného súdu Trebišov z 27. júla 2007 č.k. 6 C 41/2007-59), ktorým pripustil do konania ďalšieho účastníka na strane odporcu. V dôvodoch dovolania ďalej rozoberali skutkový a právny stav veci. Žiadali, aby dovolací súd napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odporca 2/ rozhodnutie odvolacieho súdu označil vo svojom vyjadrení k dovolaniu za vecne správne a navrhol, aby dovolací súd dovolanie navrhovateľov zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom § 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 a nasl. O.s.p.).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je prípustné, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska; dovolanie nie

je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (§ 239 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Dovoláním navrhovateľov 1/ až 3/ napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nemá znaky vyššie uvedených uznesení. Prípustnosť dovolania navrhovateľov 1/ až 3/ smerujúceho proti tomuto uzneseniu preto nemožno vyvodiť z ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

Dovolatelia zastávajú nesprávny názor, že ich dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Prehliadajú, že aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy len v prípade, že dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ak sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu v tejto veci. Rozhodujúcou skutočnosťou v tomto prípade je to, že odvolací súd už v prejednávanej veci vyslovil právny názor vo svojom zrušujúcom rozhodnutí a odvolací súd sa od neho odchyľil vo svojom novom rozhodnutí. Keďže dovolanie navrhovateľov 1/ až 3/ smeruje proti uzneseniu, neprichádza do úvahy použitie § 238 O.s.p.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), neobmedzil sa odvolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný. Ak je

konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. nie je daná tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd v tomto ustanovení uvedenom, ale je prípustné len vtedy, ak rozhodnutie skutočne takouto vadou trpí.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom z úradnej povinnosti.

Navrhovatelia 1/ až 3/ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/, d/, e/ a g/ O.s.p. netvrdili a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto nevyplýva ani z týchto ustanovení.

So zreteľom na navrhovateľmi tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že konanie trpí vadami uvedenými v § 237 písm. b/, c/ a f/ O.s.p.

Dovolatelia v dovolaní tvrdia, že za odporcu označili pri podávaní návrhu Vojenský útvar 1103 Trebišov, ktorý konal v rámci poverenia odporcu 2/ a vystupoval svojim menom v pracovno-právnych vzťahoch v plnom rozsahu. Nakoľko však tento nemal spôsobilosť mať práva a povinnosti a tým aj spôsobilosť byť účastníkom konania, za účastníka konania označili odporcu 2/, teda došlo k náprave nesprávne označeného účastníka, ktorý je spôsobilý byť účastníkom občianskoprávneho konania .

Podľa § 237 písm. b/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podmienkou, aby niekto mohol byť účastníkom občianskeho súdneho konania je, že musí byť na to spôsobilý. Spôsobilosťou byť účastníkom konania znamená spôsobilosť subjektu mať procesné práva a povinnosti. Ide teda o procesnú subjektivitu. Občiansky súdny poriadok v § 19 O.s.p. stanovuje, že spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má

spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Zákon teda odkazuje na hmotné právo. Vo všetkých občianskoprávných konaniach majú spôsobilosť byť účastníkmi konania tí, ktorí majú všeobecnú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva, teda všeobecnú hmotnoprávnu subjektivitu. Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorými sú združenia fyzických alebo právnických osôb, účelové združenia majetku, jednotky územnej samosprávy a iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania v zmysle § 19 O.s.p. už opodstatňuje prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. b/ O.s.p. Spôsobilosť byť účastníkom konania treba odlišovať od tzv. vecnej legitímácie účastníka - aktívnej, či pasívnej, ktorá je z hľadiska prípustnosti irelevantná. Nemožno nedostatok spôsobilosti byť účastníkom zamieňať nedostatkom vecnej legitímácie účastníka. Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania má z procesného hľadiska za následok zastavenie konania (§ 103 a 104 ods. 1 O.s.p.). Vecná legitímácia účastníka konania je otázkou hmotného práva a dôsledkom zistenia jej nedostatku sa prejaví vo výsledku konania zamietnutím návrhu. Nedostatok vecnej legitímácie účastníka nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p.

V posudzovanom prípade odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a celé konanie zastavil z dôvodu, že súd prvého stupňa konal jednak s niekým, kto nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (Vojenský útvar 1103 Trebišov) a zároveň konal s niekým, kto nie je účastníkom konania (Ministerstvo obrany Slovenskej republiky), pretože sa ním nemohol stať pristúpením k účastníkovi bez právnej subjektivity.

Z obsahu spisu vyplýva, že na návrh navrhovateľov 1/ až 3/ Okresný súd Trebišov uznesením z 27. júla 2007 č.k. 6 C 41/2007-59 podľa § 92 ods. 1 O.s.p. pripustil, aby do konania pristúpilo na strane odporcu Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Účelom pristúpenia do konania (§ 92 ods. 1 O.s.p.) ako inštitútu sporového konania je odstránenie nedostatku aktívnej alebo pasívnej vecnej legitímácie, ktorý tu bol už v dobe začatia konania a ktorý by i inak viedol k zamietnutiu návrhu, pričom sa ukazuje, aby vec bola prejednaná v rámci už začatého konania a voči inej osobe. Nedostatok vecnej legitímácie znamená, že niekto, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotného oprávnenia, alebo o kom navrhovateľ tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, nie je nositeľom hmotného oprávnenia (hmotnoprávnej povinnosti), o ktoré v konaní ide. Otázkou vecnej legitímácie posudzuje súd na základe vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci. V prípade nedostatku vecnej

legitimácie súd nie je oprávnený zasahovať do vymedzenia okruhu účastníkov, nemôže konanie pre nedostatok jeho podmienky zastaviť, ale návrh (žalobu) zamietne. Dovolací súd má za to, že odvolací súd nesprávne postupoval, keď konanie voči odporcovi 2/ zastavil.

Od vecnej legitimácie účastníka konania (t.j. od stavu, keď účastník konania nie je subjektom práv alebo povinností v rámci hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa vyvodzuje žalobou uplatnený nárok) treba odlišovať spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.) a procesnú spôsobilosť (spôsobilosť samostatne konať ako účastník konania- § 20 O.s.p.). Nedostatok procesnej spôsobilosti účastníka konania, t.j. spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať procesné práva a povinnosti bez riadneho zastúpenia je vadou, na ktorú dopadá § 237 písm. c/ O.s.p. K vade takejto povahy však v danom prípade nedošlo. Namietaná vada sa týka konania veliteľa Vojenského útvaru 1103 Trebišov, ktorý konal za odporcu 2/ (Ministerstvo obrany Slovenskej republiky) v pracovnoprávných vzťahoch (nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2006 o poverení na úkony pracovnoprávných vzťahoch) s navrhovateľmi 1/ až 3/. V zmysle zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky samostatné ozbrojené sily, ani jednotlivé vojenské útvary nie sú právnickými osobami, lebo to neustanovuje tento, ani iný zákon. Štát v konaní pred súdmi vo veciach ozbrojených síl zastupuje Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (§ 2 ods. 6 zákona č. 321/2002 Z.z.).

Dovolatelia v dovolaní ďalej namietali vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie

svojich práv a oprávnených záujmov. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Z obsahu dovolania navrhovateľov je zrejmé, že prípustnosť dovolania vyvodzujú z toho, že odvolací súd napadnutým uznesením vec po právnej stránke nesprávne posúdil podľa § 221 ods. 1 písm. b/ O.s.p., § 221 ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanovením § 104 ods. 1 O.s.p., ktoré na daný skutkový stav nedopadá a ho naň nesprávne aplikoval, a tým vo veci nesprávne rozhodol.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.).

Dôvodom, zakladajúcim príslušnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby (§ 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Právnickými osobami sú a) združenia fyzických alebo právnických osôb, b) účelové združenia majetku, c) jednotky územnej samosprávy, d) iné subjekty, o ktorých to ustanovuje zákon (§ 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 19 O.s.p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie,

ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na tú skutočnosť, že pri nesplnení procesných podmienok konania je potrebné rozlišovať, či ide o nedostatky odstrániteľné alebo neodstrániteľné.

Za neodstrániteľné nedostatky podmienky konania je považovaný nedostatok právomoci súdu (§ 7 O.s.p.), litispendencia (§ 83 O.s.p.), res iudicata (§ 159 ods. 3 O.s.p.), nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.). Neodstrániteľné nedostatky podmienky konania majú tie dôsledky, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť podľa § 104 ods. 1 O.s.p. Za odstrániteľné nedostatky podmienky konania sa považuje neúplnosť návrhu na začatie konania (§ 42, 79 O.s.p.), nedostatok príslušnosti súdu (vecnej, miestnej) (§ 9 a nasl., § 84 a nasl. O.s.p.), procesná nespôsobilosť účastníka (§ 20 O.s.p.), nedostatok zastúpenia účastníka konania. Odstrániteľné nedostatky podmienky konania majú tie následky, že súd sa musí pokúsiť tieto nedostatky v súčinnosti s účastníkmi konania odstrániť. Ak sa súdu nepodarí nedostatky odstrániť, zväži, či ide o také nedostatky, ktoré bránia ďalšiemu konaniu a rozhodovaniu, alebo či i pri týchto nedostatkoch nemôže vo veci konať.

V prejednávanej veci dovolací súd zistil, že v návrhu zo 6. marca 2007 navrhovatelia 1/ až 3/ ako odporcu označili VÚ 1103 Trebišov, ktorý je organizačnou zložkou Ozbrojených síl Slovenskej republiky a rozhodujúcim výkonným prvkom obrany Slovenskej republiky; nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti v zmysle ustanovenia § 18 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým aj spôsobilosť byť účastníkom konania podľa § 19 O.s.p. Navrhovatelia 1/ až 3/ v dovolaní potvrdili, že VÚ 1103 Trebišov je organizačnou zložkou ozbrojených síl, namietali však, že tento mal právo v pracovnoprávných veciach konať a vystupovať podľa Zákonníka práce. Tým boli vážne uvedení do omylu, tento stav opravili a za účastníka konania označili odporcu 2/, t.j. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

Podľa § 2b ods. 1 zákona č. 3/1993 Z.z. o zriadení armády Slovenskej republiky, armáda sa organizačne člení na vojenské zväzky, vojenské základne, vojenské útvary, vojenské jednotky a vojenské zariadenia.

Zákon č. 3/1993 Z.z. bol zrušený zákonom č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky. Z ustanovenia § 18 ods. 6 vyplýva, že do určenia novej organizačnej štruktúry ozbrojených síl podľa § 2 ods. 5 a § 6 ods. 2 písm. c) sa doterajšia organizačná štruktúra Armády Slovenskej republiky považuje za organizačnú štruktúru ozbrojených síl podľa tohto zákona.

Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky vnútorné organizačné členenie zväzkov, útvarov, jednotiek, úradov a zariadení ozbrojených síl a ich logistické zabezpečenie určuje na návrh náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl minister obrany Slovenskej republiky.

Podľa 2 ods. 6 zákona č. 321/2002 o ozbrojených silách Slovenskej republiky štát v konaní pred súdmi vo veciach ozbrojených síl zastupuje Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovatelia 1/ až 3/, zastúpení advokátom, podali 6. marca 2007 na Okresnom súde Trebišov návrh na vyslovenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Vo svojom návrhu označili ako odporcu Vojenský útvar 1103 Trebišov. Okresný súd Trebišov uznesením z 19. marca 2007 č.k. 6 C 41/2007-43 vyzval odporcu (VÚ 1103 Trebišov), aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia písomne vyjadril k návrhu na začatie konania, ktorý mu v prílohe listu zaslal. Podaním z 3. apríla 2007 Ministerstvo obrany Slovenskej republiky zaslalo súdu vyjadrenie k návrhu, ktorý mu postúpil navrhovateľmi 1/ až 3/ označený odporca (VÚ 1103 Trebišov). Vo vyjadrení k návrhu namietalo nedostatok vecnej pasívnej legitímácie označeného odporcu a nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania a s poukazom na ustanovenie § 104 ods. 1 O.s.p. žiadal konanie voči Vojenskému útvaru 1103 Trebišov zastaviť. Na základe vyjadrenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky, úradu právnych služieb navrhovateľa 1/ až 3/ podaním zo 14. júna 2007 rozšírili svoj návrh proti Ministerstvu obrany Slovenskej republiky, ako odporcu 2/ s odôvodnením, že v predmetnom spore sa jedná o civilných zamestnancov a Vojenský útvar 1103 Trebišov je splnomocnený k pracovnoprávnym úkonom v plnom rozsahu Ministerstvom obrany Slovenskej republiky. Okresný súd Trebišov uznesením z 27. júla 2007 č.k. 6 C 41/2007- 59 pripustil, aby do konania pristúpil ďalší účastník na strane odporcu a to Ministerstvo obrany Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Kutuzovova 8.

Zákon č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky priznáva spôsobilosť mať práva a povinnosti Ministerstvu obrany Slovenskej republiky. Spôsobilosť byť účastníkom občianskeho súdneho konania má teda Ministerstvo obrany Slovenskej republiky. Ozbrojené sily Slovenskej republiky sú iba výkonnými prvkami systému obrany Slovenskej republiky a nemajú samostatnú spôsobilosť mať práva a povinnosti, a teda ani spôsobilosť byť účastníkom konania. Veliteľ vojenského útvaru v oblasti pracovnoprávných vzťahov bol však oprávnený robiť úkony v mene Ministerstva obrany Slovenskej republiky (čl. 1 v spojení s čl. 2 ods. 4 písm. f/ a čl. 3 nariadenia ministra obrany Slovenskej republiky č. 1/2006 o poverení na úkony v pracovnoprávných vzťahoch).

Dovolací súd však zdôrazňuje, že už v čase podania návrhu bolo súdu prvého stupňa známe vychádzajúc zo zásady „súd pozná právo“ (iura novit curia), že okrem iných Vojenský útvar 1103 Trebišov je len organizačnou súčasťou ozbrojených síl Slovenskej republiky (§ 2 ods. 4 zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky) vytváraných štátom na zachovanie jeho bezpečnosti (§ 2 ods. 1 zákona č. 321/2002 Z.z.). Je preto nepochybné, že štát sa stal účastníkom konania už podaním návrhu a tak išlo len o nesprávne označenie inak nesporného účastníka konania. Preto povinnosťou odvolacieho súdu pri rešpektovaní účelu občianskeho súdneho konania vyjadreného v ustanovení § 1 O.s.p., ktorým je zabezpečenie spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania a pri rešpektovaní základného práva na spravodlivú ochranu zaručenú Listinou základných práv a slobôd bolo poučiť navrhovateľov 1/ až 3/ o ich povinnosti odstrániť uvedený nedostatok návrhu (§ 43 O.s.p.). Tým, že navrhovatelia 1/ až 3/ v priebehu konania doplnili označenie žalovaného právneho subjektu (č.l. 57 spisu), nemožno tento ich prejav považovať za návrh na zmenu účastníka v zmysle § 92 O.s.p. Označenie vojenského útvaru ako organizačnej zložky ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorého postavenie určoval zákon, a následné odstránenie neúplnosti v tomto označení, nemožno hodnotiť ako pristúpenie ďalšieho účastníka do konania, ale iba ako vadu spočívajúcu v odstránení nesprávne označeného subjektu, ktorý bol nespochybniteľný (zrejмый).

Tým, že odvolací súd vychádzal z iného právneho názoru, zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a celé konanie zastavil, odňal navrhovateľom 1/ až 3/ možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená vada zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie krajského súdu podľa § 243b ods., 2 O.s.p. v časti, v ktorej zrušil rozsudok a konanie voči odporcovi 2/ zastavil, ako aj vo výroku o náhrade trov konania zrušil a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. februára 2014

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová